

**ANAYASA MAHKEMESİ'NİN GENETİK VERİLERİN KORUNMASINA İLİŞKİN CEZA
MUHAKEMESİ KANUNU'NDAKİ BAZI HÜKÜMLERİ İPTAL EDEN KARARI RESMÎ
GAZETE'DE YAYIMLANDI**

Anayasa Mahkemesi'nin (AYM), 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) kapsamında genetik inceleme sonuçlarının saklanması ve imhasına ilişkin kriterlerin yetersizliği nedeniyle verdiği 25/12/2025 Tarihli, 2025/141 Esas ve 2025/274 Karar Sayılı iptal kararı, 18 Mart 2026 Tarihli, 33200 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Kişisel verilerin korunması isteme hakkı ve özel hayatın gizliliği kapsamındaki güvenceleri esas alan bu karar, ceza yargılamasında genetik verilerin işlenmesine dair yasal çerçeveyi yeniden şekillendirmektedir. İşbu bilgi notumuz kapsamında söz konusu AYM iptal kararı ve hukuki sonuçları ele alınmaktadır.

A. Genetik Verilerin Hukuki Niteliği

Özel nitelikli kişisel veriler, öğrenilmesi halinde ilgili kişi hakkında ayrımcılık yapılmasına veya mağduriyete yol açabilecek nitelikteki verilerdir. Bu kapsamda genetik veriler, bir gerçek kişinin fizyoloji veya sağlığı ile ilgili eşsiz bilgiler sağlayan ve özellikle söz konusu kişiden alınan biyolojik numunenin analizinden elde edilen; aynı zamanda kişinin kalıtım yoluyla sahip olduğu veya sonradan kazandığı özellikleri ortaya koyan kişisel veriler olarak değerlendirilmektedir.

Anayasa Mahkemesi, İstanbul Anadolu 90. Asliye Ceza Mahkemesi ("**Mahkeme**") tarafından yapılan itiraz başvurusu üzerine, CMK'nın genetik inceleme sonuçlarının gizliliği ve imhasını düzenleyen hükümlerini incelemiştir. Mahkeme, genetik verilerin saklanma süreleri ve imha usullerindeki belirsizliklerin Anayasa ile güvence altına alınan temel hakları ihlal ettiğine karar vererek ilgili maddeleri iptal etmiştir.

B. İptal Edilen Kanun Hükümleri

İptal kararı, CMK'nın aşağıdaki iki temel düzenlemesini kapsamaktadır:

- CMK Madde 80/2-Genetik İnceleme Sonuçlarının Gizliliği: Bu hüküm "*Bu bilgiler, kovuşturmayaya yer olmadığı kararına itiraz süresinin dolması, itirazın reddi, beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilip kesinleşmesi hâllerinde Cumhuriyet savcısının huzurunda derhâl yok edilir ve bu husus dosyasında muhafaza edilmek üzere tutanağa geçirilir.*" İfadeleri ile genetik inceleme sonuçlarının yalnızca kovuşturmayaya yer olmadığı, beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararlarının kesinleşmesi hallerinde Cumhuriyet savcısı huzurunda yok edilmesini öngörmekteydi.
- CMK Madde 82-Yönetmelik: İlgili hüküm "*75 ilâ 81 inci maddelerde öngörülen işlemlerin yapılması ile ilgili usuller yönetmelikte gösterilir.*" Açıklamaları ile 75 ile 81. maddeler arasındaki (beden muayenesi, genetik inceleme vb.) işlemlerin yapılmasına ilişkin usullerin yönetmelikle düzenleneceğini öngören madde olup CMK 80/2 fıkrası yönünden iptal edilmiştir.

C. Anayasa Mahkemesi'nin Temel Tespitleri ve İptal Gerekçeleri

1. Özel Nitelikli Kişisel Verilerin Korunması

AYM, genetik verilerin 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) uyarınca "özel nitelikli kişisel veri" olduğunu ve bu verilerin işlenmesinin bireyin onuru ve kişiliğini serbestçe

geliştirmesiyle doğrudan ilgili olduğunu belirtmiştir. Suçla mücadele amacıyla bu verilerin saklanması mümkün olsa da bu durumun ancak anayasal güvenceler ışığında yapılabileceği vurgulanmıştır.

2. Kanunilik ve Belirlilik İlkesine Aykırılık

AYM, iptal edilen hükümlerdeki en büyük eksikliğin "belirlilik" olduğunu saptamıştır:

- **Saklama Süresi Belirsizliği:** Kanun maddesinde sayılmayan mahkûmiyet, davanın reddi veya düşmesi gibi durumlarda verilerin ne kadar süreyle saklanacağına dair hiçbir düzenleme bulunmamaktadır.
- **Kategorik ve Süresiz Saklama:** Verilerin, suçun türü, ağırlığı veya failin yaşı gibi kriterler gözetilmeksizin süresiz saklanmasına imkân tanınması anayasal güvencelerle bağdaşmamaktadır.
- **Veri Sahibinin Hakları:** Kişilerin kendi genetik verilerine erişme, silinmesini talep etme veya verilerin amaç dışı kullanılıp kullanılmadığını denetleme imkanlarının kanunla düzenlenmemiş olması "kanunilik" şartını zedelemektedir.

3. Yasama Yetkisinin Devredilemezliği

AYM, temel hak ve özgürlükleri sınırlayan bir konuda (kişisel verilerin korunması), temel ilkelerin ve çerçevenin kanunla belirlenmesi gerektiğini hatırlatmıştır. Bu yetkinin doğrudan yönetmeliğe (idareye) bırakılması, Anayasa'nın 7. maddesindeki yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesine aykırı bulunmuştur.

D. Kararın Yürürlüğe Girmesi ve Beklenen Düzenleme

AYM, iptal kararı neticesinde doğacak hukuki boşluğun kamu yararını zedelememesi adına iptal hükmününün 18 Aralık 2026 tarihinde (yayınlanmasından 9 ay sonra) yürürlüğe girmesine karar vermiştir.

E. Karşı Oy Gerekçeleri: Azınlık Görüşünün Analizi

Karar oyçokluğu ile alınmış olup, bazı üyeler iptal yönündeki çoğunluk görüşüne katılmamışlardır. Karşı oy gerekçelerinde öne çıkan argümanlar şunlardır:

- **Mevcut Güvencelerin Yeterliliği:** Azınlık görüşüne göre, CMK 80/1 maddesinde yer alan "verilerin başka amaçla kullanılmayacağı ve paylaşılamayacağı" hükmü zaten yeterli bir hukuki koruma sağlamaktadır.
- **Delil Güvenliği İhtiyacı:** Mahkûmiyet kararı verilen hallerde, genetik verilerin dosyanın esaslı bir parçası olduğu ve dosya saklama süreleri boyunca muhafaza edilmesinin yargılamanın doğası gereği olduğu savunulmuştur.
- **Mevzuat Karmaşası:** Karşı oy gerekçesinde; asıl sorunun CMK hükmünden değil, kolluğun (Emniyet/Jandarma) kendi iç yönetmeliklerine dayanarak oluşturduğu veri bankalarından kaynaklandığı belirtilmiştir.

F. Hukuki Değerlendirme ve Sonuç

Bu karar, ceza muhakemesi hukukunda teknolojik imkanların kullanımı ile bireysel hakların korunması arasındaki dengeyi yeniden kurmaktadır. Bu karar, genetik verilerin işlenmesine ilişkin düzenlemelerde kanunilik, belirlilik ve ölçülülük ilkelerinin sağlanması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. AYM, genetik verilerin yüksek hassasiyeti nedeniyle, bu alandaki

müdahalelerin ancak açık ve öngörülebilir yasal düzenlemelere dayanabileceğini vurgulamıştır. Mevcut düzenlemelerde saklama süresi, imha usulleri ve bireylerin haklarına ilişkin güvencelerin yeterince belirli olmaması, temel haklar bakımından ihlal sonucunu doğurmuştur.

Karar, KVKK ile uyumlu şekilde, ceza muhakemesi alanında da kişisel verilerin korunmasına yönelik daha açık ve ayrıntılı düzenlemeler yapılması gerektiğine işaret etmektedir.

Sonuç olarak bu karar, suçla mücadele amacıyla genetik veri kullanımının mümkün olmakla birlikte, bunun ancak sıkı anayasal güvenceler çerçevesinde gerçekleştirilebileceğini ortaya koymaktadır.